

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№4

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026
APREL

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari
08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic Resource Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ БИБЛИОТЕКА LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

STRATEGIC INTEGRATION OF BUSINESS PLANNING AND FORECASTING IN INDUSTRIAL ENTERPRISES.....	11
Sharipov K.A., Ismatullayev T.R.	
ВКЛАД БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ В СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ МАХАЛЛЕЙ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН: МЕХАНИЗМЫ, ДИНАМИКА И СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ОРИЕНТИРЫ	21
Бабаназарова Гульзар Зиуатдиновна	
BUDJET TASHKILOTLARIDA XARAJATLARNI REJALASHTIRISH VA MOLIVAVIY NAZORATNI TASHKIL ETISH.....	27
Karayev Payzillaxon Yusufxonovich	
FERMER XO'JALIKLARINI MOLIVAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDA SUBSIDIYA AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH.....	32
Xakimov Zafar Ibragimovich	
IQTISODIY O'SISHGA ERISHISHDA DAVLAT INNOVATSION VA INVESTITSION SIYOSATINING O'RNI	38
Xaydarova Yorqinoy Asqar qizi	
QURILISH SANOATIDA KORXONALARNI MOLIVALASHTIRISHNING NAZARIY KONSEPSIYALARI VA ZAMONAVIY YONDASHUVLARI.....	44
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
ОСОБЕННОСТИ ВЫБОРА СТРАТЕГИИ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ МЕТАЛЛУРГИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА	50
Абдуллаева Матлуба Нематовна, Акбарова Муфаррах Мухитдиновна	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ КОМПАЕНС-КОНТРОЛЯ В КОМПАНИЯХ С ГОСУДАРСТВЕННЫМ УЧАСТИЕМ В УЗБЕКИСТАНЕ	56
Халтурдиев Айтмурат Маратович	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING ICHKI BELGILARI	64
Saatova Lolaxon Ergashevna	
INNOVATSION YONDASHUVLAR ASOSIDA OZIQ-OVQAT KORXONALARIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISH MEKANIZMLARI	71
Pulatov Abdullo	
MAJBURIY IJRO ETISH CHORALARINI TAKOMILLASHTIRISH: MILLIY VA XORIJIY TAJRIBA.....	76
Axmedov Zafarjon Zokirjon	
МОДЕЛЬ ИНТЕГРИРОВАННОЙ СИСТЕМЫ ESG-ТРАНСФОРМАЦИИ И ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ЕЁ РЕАЛИЗАЦИИ НА ПРЕДПРИЯТИИ ПО ПРОИЗВОДСТВУ ПОЛИМЕРНОЙ УПАКОВКИ	80
Ташпулатов Дильмурад Рустамович	
KORPORATIV KORXONALARDA KAPITALNI BUDJETLASHTIRISH JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	85
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
INNOVATSION MENEJMENTDA KOMMUNIKATSIYA VA TASHKILY MOSLASHUVCHANLIKNING ROLI: O'ZBEKISTON SHAROITI MISOLIDA	92
Atamatov Abdusalil Salomovich	
QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING AHAMIYATI VA UNING SALOHİYATINI BELGILOVCHI OMILLAR	97
Qodirov Baxodir Tursunovich, To'rayev Qaxramon Zokirjonovich	

NAMANGAN VILOYATIDA AYOLLAR TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA TADBIRKORLIK MUHITINI BAHOLASH	103
Raximova Moxigul Isroiljonovna	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB ETISH BILAN BOG'LIQ MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	107
Davitova Shaxzoda Doniyor qizi	
ANALYSIS OF THE FORMATION OF MARKET DEMAND AND THE ESTABLISHMENT OF EQUILIBRIUM IN A MARKET ECONOMY	112
Kamilova Nargiza	
BO'LAJAK FIZIKA O'QITUVCHILARINI NANOTEXNOLOGIYA SOHASIDAGI BILIMLARNI TAQDIM ETISHGA VA O'QITISHGA TAYYORLASH METODIKASI	115
Sottarov Abdulvali Umirqulovich	
INTEGRATING AI INTO STRATEGIC MANAGEMENT IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	120
Uktamova Durdona Bakhtiyor qizi, Sultonali Umaraliyevich Mekhmonov	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA IJTIMOIIY HISOBOTLAR VA ULARNING AHAMIYATI	130
Sayfullayev Mexroj Sayfullayevich	
SANOAT KLASTERINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY JIHATLARI.....	135
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI LIKVIDLIGINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI	140
Yangiboev Rustam Berdiyrovich	
MINTAQA IQTISODIY O'SISH DRAYVERLARINI RIVOJLANTIRISHDA MOLIYAVIY XAVFLARNI BOSHQARISH MEKANIZMLARI.....	145
Turopova Nigora Xolmurod qizi	
ЭКОЛОГИЯ ТУРИСТА КАК МЕТОД СОЗДАНИЯ КОМФОРТНОЙ И УСТОЙЧИВОЙ СРЕДЫ ДЛЯ ПУТЕШЕСТВЕННИКОВ.....	149
Наурызбаев Алиакбар Рустамович	
BINO VA INSHOOTLARNI BARPO ETISHDA PREFABRIKATSIYALASHGAN HAMDA MODULLI QURILISH TIZIMLARINI AQLLI BOSHQARUV ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	152
Solijonov Javoxirmirzo Obidjon o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA AKSIYADORLIK TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV BOSHQARUVNI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	163
Saidaxmedova Aida Mirzayevna	
O'ZBEKISTONDA KO'CHAT YETISHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	169
Abdufarmonov Farrux Faxriddinovich	
O'ZBEKISTONDA EKSPORTGA YO'NALTIRILGAN QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI SIFATI VA XALQARO STANDARTLARGA MUVOFIQLIGI TAHLILI	174
Safarova Muxabbat Radjabovna	
TIJORAT BANKLARI DEPOZIT SIYOSATI VA DEPOZIT BAZASI DINAMIKASINING BANK LIKVIDLIGIGA TA'SIRI	178
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ISLOMIY MOLIYANING BANK TIZIMIGA INTEGRATSIYASI: MUAMMOLAR, IMKONIYATLAR VA TRANSFORMATSIYA YO'NALISHLARI	186
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
SAMARQAND VILOYATI SANOATINING HUDUDIIY TARKIBINI TAKOMILLASHTIRISHNING AYRIM MASALALARI.....	190
Uralov Eliboy Omonovich	

DIVERSIFIKATSIYALASHUV ASOSIDA QURILISH TARMOG' I RIVOJLANISHINI KO'P OMILLI BOG'LANISHLAR ASOSIDA MODELLASHTIRISH.....	194
<i>Yembergenova Aynur Aydosbaevna</i>	
ЩЕБЕНОЧНО-МАСТИЧНЫЙ АСФАЛЬТОБЕТОН В КИТАЕ: СОСТАВ, СВОЙСТВА, ИННОВАЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ.....	201
<i>Карабаев Абдужаббор Мелиевич, Занг Хайфей</i>	
TADBIRKORLIK FAOLIYATIDA SUBYEKTIV RISKNI SHAKLLANTIRUVCHI KOGNITIV OMILLAR VA ULARNI BOSHQARISH MEKANIZMLARI	205
<i>Abduxamid Abdumalikovich Bektemirov</i>	
HOMILADOR AYOLLAR UCHUN MAXSUS KIYIMLARNI LOYIHALASHDA ISTE'MOLCHILAR TALABLARINI O'RGANISH	211
<i>D.Sattarova, U.Vakhidova, D.Madiyarovna</i>	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI DAROMADLARIGA TA'SIR ETUVCHI STATISTIK INDIKATORLAR TIZIMINING METODOLOGIK ASOSLARI VA ULARNING TAHLILY IMKONIYATLARI	217
<i>Atayev Jaxongir Erkinovich</i>	
KICHIK BIZNES INVESTITSION KREDITLARINI TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN MOLIYALASHTIRISH.....	221
<i>M.O.Yuldoshova</i>	
HUDUDNING "YASHIL IQTISODIYOT" ASOSIDA RIVOJLANISHINI TADQIQ ETISH: KO'RSATKICHLAR TIZIMI VA BAHOLASH USULLARI	226
<i>Shomirzayev Abdug'affor Abdujabbor o'g'li</i>	
O'ZBEKISTONDA SUV XO'JALIGI TIZIMIDAGI QAYTA TIKLANUVCHI HAVZALAR	231
<i>To'rayev Rasul Nortojoyevich, Seytov Aybek Jumabayevich, Uteuliyev Niyatbay Uteuliyevich, Haydarova Roziya Davronovna</i>	
KORXONALAR IQTISODIY BARQARORLIGINING NAZARIY MODELLARI VA SINERGETIK YONDASHUV ASOSIDA BAHOLASH MEKANIZMLARI	236
<i>Iminova Nargizaxon Akramovna</i>	
TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA SIYOSATI VA QIMMATLI QOG'OZLAR PORTFELINI BOSHQARISH STRATEGIYALARI	241
<i>Abduvaliyev Sanjar Abdurahmonovich</i>	
PAHTA VA MEVA-SABZAVOT YETISHTIRUVCHI FERMERLARDA TAVAKKALCHILIK XULQ-ATVORINING QIYOSIY TAHLILI: ISTIQBOL NAZARIYASI ASOSIDA.....	249
<i>Tadjiyev Abdusame Abduhamidovich</i>	
ФОРМИРОВАНИЕ МАРКЕТИНГОВОЙ СТРАТЕГИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ.....	253
<i>Алиев Абдулазиз Исмаилович, Кахрамонова Азиза Шухрат кизи</i>	
QQS TIZIMI SAMARADORLIGINI XALQARO INDIKATORLAR ASOSIDA BAHOLASH	259
<i>Eshkarayev Bobir Chariyevich</i>	
QISHLOQ XO'JALIGIDA OZIYQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING INNOVATSION USULLARI	265
<i>Tadjimirzayev Anvar Abduvoxiidovich, Batirova Raxima Abdujabborovna</i>	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKINI BOSHQARISH MEKANIZMINING AMALIY TAHLILLARI.....	273
<i>Hamroyev Sherzod Axtamovich</i>	
ПРОГНОЗИРОВАНИЕ ПОТРЕБИТЕЛЬСКОГО СПРОСА С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ МЕТОДОВ МАШИННОГО ОБУЧЕНИЯ В РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВЛЕ УЗБЕКИСТАНА.....	280
<i>Тен Марина Владимировна</i>	
O'ZBEKISTON SANOATIDA MAHALLIYLASHTIRISH DASTURLARINING IMPORT O'RNINI BOSISHDAGI SAMARADORLIGI TAHLILI	287
<i>Sobitova Ra'no Solidjonovna</i>	

NEFT-GAZ LOYIHALARIDA DAVLAT VA INVESTOR MANFAATLARINI MUVOFIQLASHTIRISHNING FISKAL-BOJXONA MEXANIZMLARI.....	290
Mansurov Obid Zaynidinovich	
QURILISH KORXONALARI FAOLIYAT SAMARADORLIGINI BAHOLASH INSTRUMENTLARI	296
Yahyoyev To'liqin Ismatulla o'g'li	
QASHQADARYO VILOYATIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA TRANSPORT INFRATUZILMASINING TA'SIRI.....	300
Jahongir Ruziboyevich Qosimov, Narzullayeva Charos	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELINING SEKTORLAR KESIMIDAGI RISKLARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	306
Norova Nozima Nabiyeвна	
AVTOMOBIL SANOATI KORXONALARIDA BREND STRATEGIYASINI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY MODELLARI.....	312
Boboyev L Kadruxja Djuraxodjayeвich	
HUDDUD EKSPORT SALOHİYATINI STATISTIK TADQIQ ETISHDA RCA INDEKSIDAN FOYDALANISH.....	318
Xurramov Ramazon Allayor o'g'li	
СОВРЕМЕННЫЕ КОНЦЕПЦИИ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ УПРАВЛЕНИЯ СТРАТЕГИЕЙ БРЕНДОВ В АВТОМОБИЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ	325
Бобоев Л Кадрухжа Джураходжаевич	
HUDDUDLARDA UY-JOY QURILISHI JARAYONINI TASHKIL ETISHNING QONUNIYATLARI VA TAMOYILLARI.....	331
Usmanov Mirumar Abdulla o'g'li	
OYNALI FASAD TIZIMLARINI MONTAJ QILISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARI	339
Inamov Boxodir Nizamovich, Ozodxo'jayev G'aybulla Sherzodxo'ja o'g'li	
KLASSIK SHIFRLASH ALGORITMLARINING XUSUSIYATLARINI NEYRON TARMOQ ORQALI O'RGANISH.....	344
Davlatov Mirzo-Ulug'bek Bobir o'g'li, Allanov Orif Menglimuratovich, Turdibekov Baxtiyor Baxodir o'gli	
АЛГОРИТМ АДАПТАЦИИ ПАРАМЕТРОВ СИСТЕМ ИДЕНТИФИКАЦИИ ДИНАМИЧЕСКИХ ОБЪЕКТОВ.....	350
Сидиков Исамиддин Хакимович, Алимова Гулчехра Рахимжоновна, Ибрагимов Беговот Шералиевич	
ELEKTRON HUKUMATNING BARQAROR RIVOJLANISHI: QOZOG'ISTON VA O'ZBEKISTON TAJRIBASINING QIYOSIY TAHLILI.....	355
Umarova Durdona Abdumannabovna	
UY-JOY FONDI BOSHQARUVINING TASHKILY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	360
Aminova Naima Umar qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT RIVOJI VA UNI TARTIBGA SOLISHDA MUVOZANATLI REGULYATIV SIYOSAT YURITISH.....	365
Davlatov Ulug'bek Baxodirovich	
HUDDUDIY SANOAT ISHLAB CHIQRISHNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARI	370
Avliyaqulov Xudoyberdi	
O'ZBEKISTONDA AHOLINI UY-JOY BILAN TA'MINLASH DASTURLARIDA MAVJUD MUAMMOLAR.....	374
Xannarov Komiljon Karimovich	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATINING JOZIBADORLIGINI OSHIRISH VA DAVLAT FUQAROLIK XIZMATCHILARINI MOTIVATSIYALASHGA OID TEXNOLOGIYALAR.....	380
Bekmurodov Navruz Ergashevich	

FORECASTING AND PROMISING DIRECTIONS OF INNOVATIVE INDUSTRIAL AND INVESTMENT DEVELOPMENT IN THE KASHKADARYA REGION.....	393
Sattorov Shohruh	
ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПЫТАТЕЛЬНЫХ ЛАБОРАТОРИЙ НА ОСНОВЕ РАСШИРЕННОЙ РИСК-ОРИЕНТИРОВАННОЙ МОДЕЛИ С ВЕСОВЫМИ КОЭФФИЦИЕНТАМИ.....	400
Загидуллина Карина Рафаиловна	
РОЛЬ ФИНАНСОВОЙ ГРАМОТНОСТИ В РАЗВИТИИ ЖЕНСКОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА.....	405
Viktoriya Kan	
HUDUDLARDA SANOAT MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRISH JARAYONLARINI STATISTIK BAHOLASH.....	410
Nizomov Maxmud Minovarovich	
ЭФФЕКТИВНОСТЬ И ПРАКТИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ МЕТОДОЛОГИИ SWOT-АНАЛИЗА ПРИ ФОРМИРОВАНИИ КОРПОРАТИВНОЙ СТРАТЕГИИ.....	414
Махмудов Суннатжон Абдужаббор ўғли	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARI BOSHQARUVI STRATEGIYALARINI SAMARALI TASHKIL ETISH.....	419
Ubaydullayev Muhammadjon Abdusamad o'g'li	
TRANSFORMATSION YETAKCHILIK VA XODIMLARNING INNOVATSION XULQ-ATVORI: KORPORATIV TASHKILOTLARDA EMPIRIK TADQIQOT.....	423
Alimov Bobirjon	
EKSPORTBOP QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI QIYMAT ZANJIRIDA LOGISTIKA XARAJATLARINI OPTIMALLASHTIRISHNING IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	432
Toxirov Shodibek Jo'ra o'g'li, G.M.Abdulxayeva	
ELEKTRON SAVDODA YASHIRIN IQTISODIY FAOLIYATNI QISQARTIRISHDA MOLIVAVIY NAZORAT MEKANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH.....	437
Iskandarova Munisa Hasan qizi	
MAMLAKAT INNOVATSION FAOLLIGIGA TA'SIR ETUVCHI ASOSIY OMILLARNING NAZARIY VA USLUBIY TAHLILI.....	441
Azimov Bobir Fattohevich	
O'ZBEKISTON MAHALLIY BYUDJETLARINING O'ZIGA XOSLIGI VA UNING DAROMAD MANBALARINI KUCHAYTIRISH MEKANIZMINING ROLINI OSHIRISH MASALALARI.....	445
Safarmurodova Marjona To'raqulovna	
DAVLAT OLIY TA'LIM MUASSALARIDA MOLIVAVIY MUSTAQILLIK SHAROITIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI TA'MINLASH VOSITALARI.....	450
Adizov Bobir Baxtiyorovich	
SIRKULAR IQTISODIYOT SOHASIDA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR VA ULARNI O'ZBEKISTON SHAROITIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI.....	457
Narzullayev Elmurod Shuxrat o'g'li	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA ETNOTURIZMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI VA UNING IJTIMOY-IQTISODIY AHAMIYATI.....	462
Kunnazarova Orazxan	
YANGI O'ZBEKISTON SHAROITIDA INVESTITSION FAOLLIK MEKANIZMI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY JIHATLARI.....	468
Asadova Shaxzoda Zabikhillo qizi	
MINTAQA IMIJI VA INVESTITSIYA OQIMLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK (XORAZM VILOYATI MISOLIDA).....	472
Ibodullayev Dilshod Ibragimovich	
INSON KAPITALI BARQAROR RIVOJLANISH MANBAI SIFATIDA.....	480
Alimova Oydin Baxtiyorovna	

STUDYING THE FACTORS INFLUENCING INNOVATIVE APPROACHES TO REGIONAL EXPORT EFFICIENCY	486
Qurbanov Feruz Baxramovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIGA XORIJIY INVESTITSİYALAR JALB ETISH MEKANIZMLARI	491
Xakimov Akbar Anvarovich	
XORIJIY DAVLATLARDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB QUVVATLASHNING ILG'OR TAJRIBALARI VA ULARNI MAMLAKATIMIZDA QO'LLASH XUSUSIYATLARI	496
Rajapov Xayrulla Bekdurdiyevich, Atabayeva Mexribon Atabayevna	
ENHANCING LIQUIDITY MANAGEMENT EFFICIENCY IN JOINT-STOCK COMPANIES USING THE GEOMETRIC BROWNIAN MOTION (GBM) MODEL.....	503
Kurbonov Xayrilla	
ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ НАЛОГОВОЙ СИСТЕМЫ УЗБЕКИСТАНА.....	508
Тажибаева Кызларгул Ажиниязовна	
YOSHLAR BANDLIGI VA JINOYATCHILIK O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIKNI TAHLIL QILISH (O'ZBEKISTON MISOLIDA).....	514
Xusniddinova Gulnoza Ulug'bek qizi	
ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПОЛИТИКА РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ: МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ	520
Зарекеев Ажинияз Абатович	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ МЕХАНИЗМОВ РАЗВИТИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ	527
Некова Фатима Борисовна	
DAVLAT INVESTITSIYA SIYOSATINI MODERNIZATSIYA QILISH VA LOYIHALAR SAMARADORLIGINI BAHOLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	533
Kenjaev Ikrom Ergashboevich	
BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHDA YASHIL INVESTITSİYALARNING XALQARO AHAMIYATI.....	536
Siddikov Anvarbek Mamasoliyevich	
“SANOAT 5.0 VA BIZNES JARAYONLARINI BOSHQARISHDA SUN'IY INTELLEKTNI QO'LLASH IMKONIYATLARI”	540
Lutpidinov Shuxrat Zakirdjanovich	
REINVENTING MANAGEMENT SYSTEMS TO DRIVE EFFICIENCY IN INDUSTRIAL ENTERPRISES.....	545
Kodirov Bekzod Khomidjonovich	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN MOLIVAVIY INVESTITSİYALARNI JALB QILISH SHAKLLARI.....	549
Primova Dilafuz To'liqinovna	
TO'QIMACHILIK SANOATINING MILLIY IQTISODIYOTDA TUTGAN O'RNI, O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	556
Shoyimov Adiz Sadredinovich	
ISHLAB CHIQARISH KLASTERLARINING HUDUDIY INNOVATSION RIVOJLANISHGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	564
Turaeva Nargiza Rustamovna	
SAMARQAND VILOYATIDAGI HUDUDIY OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA RESURS SALOHİYATINI INTEGRATSİYALASHGAN BAHOLASH METODLARI TAHLILI.....	570
Meliboyev Ibrohim	
VIDEO-ANALITIKA ASOSIDA YONG'IN XAVFSIZLIK TIZIMLARINI AVTOMATLASHTIRISHNING TAKOMILLASHTIRILGAN YONDASHUVLARI	575
Shermuhhammad Mo'minov, Tojimirzayeva Xayrixon Abdushukur qizi	

DEVELOPMENT OF «GREEN» AGRICULTURAL SERVICES IN THE CONTEXT OF THE DIGITAL ECONOMY DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN	580
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich	
NAMANGAN VILOYATIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHALARINING HUDUDIIY IXTISOSLASHUV DARAJASI	586
Tohirov Jahongir Muzaffar o'g'li	
ELEKTR TA'MINOTIDAGI UZILISHLAR TUFAYLI YUZAGA KELADIGAN BEVOSITA VA BILVOSITA IQTISODIIY YO'QOTISHLARNI HISOBLASH METODOLOGIYASI.....	593
Oltiboyeva Feruza Ulug'bek qizi	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI VA UNING IQTISODIIY SAMARADORLIGI.....	598
Matrasulov Baxodir Erbutayevich	
ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ НАЛОГОВОГО АДМИНИСТРИРОВАНИЯ 3.0: ПЕРЕХОД К ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫМ НАЛОГОВЫМ СИСТЕМАМ В УЗБЕКИСТАНЕ И СТРАНАХ СНГ	604
Дамир Рустамович Абдулов	
KICHIK BIZNES RIVOJLANISHIGA HUDUDIIY SALOHIIYAT TA'SIRINI BAHOLASH METODOLOGIYASI VA MAHALLIIY BOSHQARUV MEXANIZMLARINING INTEGRATSIYALASHGAN TAHLILI.....	609
Ubaydullayev Akmal Tulkinboyevich	
AVTONOM ROBOTLASHGAN TIZIMLARNI RIVOJLANTIRISH UCHUN HARAkatNI QAYD ETISH MA'LUMOTLARIGA ASOSLANGAN RAQAMLI EGIZAK PLATFORMASI	614
Fazluddin Xusnuddinov Zuxruddin o'g'li, Jamshid Inoyatxodjayev Shuxratullayevich, Jasurxo'ja Xolxo'jayev Muxtor o'g'li	
HUDUDIIY IQTISODIIY RIVOJLANISHDA KICHIK BIZNESNING O'RNI: NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA.....	620
Jo'rayev Ilhomjon Kamolidinovich	
IPO O'TKAZISH BOSQICHLARI: XALQARO ILMIY ADABIYOTLAR ASOSIDAGI TAHLIL VA O'ZBEKISTON UCHUN XULOSALAR	626
Sabirova Nozima Normat qizi	
YASHIL OBLIGATSIYALAR BOZORINI RIVOJLANTIRISHNING XALQARO TAJRIBASI VA O'ZBEKISTONDA AMALIYOTGA JORIIY ETISH ISTIQBOLLARI	630
Meliqo'ziyeva Dilrabo Muxitdin qizi	
A CROSS-SECTIONAL ANALYSIS OF GLOBALIZATION, EDUCATION, AND TECHNOLOGY'S IMPACT ON IQ LEVELS ACROSS 63 COUNTRIES WORLDWIDE	635
Bahodirova Durdonaxon Tolib kizi, Abdullaxonova Dinora Xursandbek qizi	
DAVLAT BOSHQARUVIDA INVESTITSIIYALARNI BOSHQARISHNING TASHKILIIY-IQTISODIIY MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA ILG'OR XORIIYIY TAJRIBALAR VA ULARDAN FOYDALANISH YO'LLARI.....	641
Zavkiddinov Bobur Botirovich	
ANALYTICAL MODELING AND MATLAB-BASED SIMULATION OF A LINEAR ELECTROMAGNETIC ENERGY HARVESTER WITH A TOROIDAL MAGNETIC CORE	645
Abdullayev Mahmudjon Muhammedovich, Sobirov Shohjaxon G'anijon o'g'li	
JAHON NEFT-GAZ KOMPANIYALARINING MOLIIYAVIIY STRATEGIYALARI	655
Ergashev Muhibbek Aslam o'g'li	
MINTAQAVIIY TURIZM SOHASIDA MALAKALI KADRLAR TAYYORLASH KLASTERLARINI JORIIY QILISH MEXANIZMLARI	662
Raxmatov Adxam Itolmasovich	
TIJORAT BANKLARIDA ZAMONAVIIY TO'LOV TIZIMLARINI JORIIY ETISH BILAN BOG'LIQ MUAMMOLAR.....	670
Abdusamatov Mamayusup Qulmonovich	
INVESTITSIIYALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI	677
Pirmatova Farangiz Ma'rufjonovna	

INVESTITSİYALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI

Pirmatova Farangiz Ma'rufjonovna

Renessans ta'lim universiteti,

Iqtisodiyot kafedrası dotsent

ORCID ID: [0009-0000-3018-7783](https://orcid.org/0009-0000-3018-7783)

farangiz.pirmatova.20@mail.ru

Annotatsiya. Ushbu maqolada raqamli texnologiyalar (sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar va blokcheyn)ning investitsiya loyihalari samaradorligiga ta'siri empirik jihatdan baholangan. Tadqiqot doirasida ko'p omilli regressiya modeli (OLS) qo'llanilib, raqamli vositalarning tranzaksiya xarajatlarini kamaytirish va axborot asimmetriyasini qisqartirishdagi funksional bog'liqligi o'rganildi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt va blokcheyn texnologiyalari investitsion rentabellikni (ROI) statistik jihatdan ahamiyatli darajada oshiradi ($R^2 = 0.68$). Shuningdek, maqolada olingan xulosalar muhokamasi va tadqiqotning amaliy cheklovlari keltirib o'tilgan.

Kalit so'zlar: investitsiya samaradorligi, raqamli iqtisodiyot, ROI, sun'iy intellekt, Big Data, blokcheyn, regressiya tahlili.

Abstract. This article empirically evaluates the impact of digital technologies (artificial intelligence, big data, and blockchain) on the efficiency of investment projects. Within the framework of the study, a multiple regression model (OLS) was applied to examine the functional relationship of digital tools in reducing transaction costs and decreasing information asymmetry. The results indicate that artificial intelligence and blockchain technologies increase return on investment (ROI) at a statistically significant level ($R^2 = 0.68$). Furthermore, the article provides a discussion of the findings and outlines the practical limitations of the research.

Keywords: investment efficiency, digital economy, ROI, artificial intelligence, Big Data, blockchain, regression analysis.

Аннотация. В данной статье эмпирически оценивается влияние цифровых технологий (искусственного интеллекта, больших данных и блокчейна) на эффективность инвестиционных проектов. В рамках исследования с использованием модели множественной регрессии (OLS) изучена функциональная зависимость цифровых инструментов в снижении транзакционных издержек и сокращении информационной асимметрии. Результаты показывают, что технологии искусственного интеллекта и блокчейна статистически значимо повышают рентабельность инвестиций (ROI) ($R^2 = 0.68$). Также в статье представлено обсуждение полученных выводов и указаны практические ограничения исследования.

Ключевые слова: эффективность инвестиций, цифровая экономика, ROI, искусственный интеллект, Big Data, блокчейн, регрессионный анализ.

KIRISH

Zamonaviy moliya bozorlarida investitsion qarorlar qabul qilish jarayoni yuqori darajadagi noaniqlik va axborot asimmetriyasi bilan tavsiflanadi. So'nggi yillarda kapital oqimlarini boshqarishda an'anaviy usullarga nisbatan raqamli texnologiyalarga asoslangan yondashuvlar ustuvorlik kasb etmoqda. Xususan, sun'iy intellekt (AI), katta ma'lumotlar (Big Data) va blokcheyn (Blockchain) texnologiyalari investitsiya xatarlarini modellashtirish hamda rentabellikni prognoz qilishning asosiy instrumentlariga aylandi.

O'zbekiston Respublikasida "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi doirasida moliya va investitsiya sohalarini raqamlashtirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan. Mahalliy, xorijiy va ichki investitsiyalar samaradorligini oshirish maqsadida axborot-tahlil tizimlarini takomillashtirish zarurati ortib bormoqda. Ushbu maqolaning maqsadi raqamli texnologiyalarning investitsiya samaradorligiga ta'sirini ekonometrik modellar yordamida baholash va ilmiy asoslangan xulosalarni ishlab chiqishdan iborat.

Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi investitsiyalar samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalarning ta'sirini miqdoriy, ya'ni ekonometrik jihatdan baholash hamda moliyaviy natijadorlikni belgilovchi empirik modelni ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Raqamli vositalarning investitsion muhitga ta'siri so'nggi yillarda xalqaro tadqiqotchilar tomonidan keng o'rganilmoqda. Xususan, Chen va hammualiflar o'z tadqiqotlarida blokcheyn texnologiyasi orqali aqlli shartnomalarni (smart contracts) joriy etish moliya bozorlarida tranzaksiya xarajatlarini o'rtacha 14 foizga qisqartirishini statistik jihatdan asoslab bergan¹.

Sun'iy intellektning portfel boshqaruvidagi o'rni haqida Smith va Johnson "robo-advisors" (robot-maslahatchilar) an'anaviy menejerlarga nisbatan bozor tebranishlariga tezkor reaksiya ko'rsatishi natijasida portfel daromadlilikini barqarorlashtirishini ta'kidlaydi².

Shuningdek, mahalliy olimlar tomonidan raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsion investitsiyalarni jalb qilishning huquqiy va institutsional asoslari ham o'rganilgan³. Biroq bevosita muayyan loyihalar kesimida raqamli vositalarning investitsion rentabellikka (ROI) ta'sirini baholovchi miqdoriy tadqiqotlar hali yetarli darajada shakllanmagan.

Raqamli texnologiyalarning investitsiya samaradorligiga ta'siri bo'yicha olib borilgan tadqiqotlarda Big Data texnologiyalarining ahamiyati ham alohida qayd etiladi. Brown va Miller tadqiqotlariga ko'ra, katta hajmdagi ma'lumotlarni real vaqt rejimida qayta ishlash imkoniyati investorlar uchun bozor kon'yunkturasini aniqroq baholash, xatarlarni oldindan aniqlash va istiqbolli loyihalarni tanlash imkonini beradi. Natijada investitsiya qarorlarini qabul qilish sifati oshib, xatoliklar ehtimoli kamayadi.

Raqamli platformalarning rivojlanishi investitsiya jarayonlarining shaffofligini oshirishga xizmat qilmoqda. Xususan, blokcheyn asosidagi ma'lumotlar bazalari investitsiya loyihalari bo'yicha axborotlarning ishonchligini ta'minlab, investorlar va loyiha tashabbuskorlari o'rtasidagi axborot nomutanosibligini kamaytiradi. Bu esa o'z navbatida investorlar ishonchini mustahkamlash, moliyaviy resurslardan samarali foydalanish va investitsion faoliyatni jadallashtirish uchun qulay sharoit yaratadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda raqamli texnologiyalarning investitsiya samaradorligiga ta'sirini o'lchash uchun eng kichik kvadratlar (OLS - Ordinary Least Squares) usuliga asoslangan ko'p omilli regressiya modelidan foydalanildi. Qaram o'zgaruvchi sifatida investitsiya rentabelligi (Return on Investment - ROI) tanlandi:

$$ROI = \text{Net Profit}/\text{Investment} * 100$$

Investitsiya qaytimining (Return) raqamli omillarga bog'liqligini ifodalovchi empirik model quyidagicha ko'rinishga ega:

$$\text{Return} = \beta_0 + \beta_1(\text{BigData}) + \beta_2(\text{AI}) + \beta_3(\text{Blockchain}) + \varepsilon$$

Bu yerda:

Return – investitsiya loyahasining moliyaviy samaradorligi;

$\beta_0, \beta_1, \beta_2$ – tegishli raqamli texnologiyalarning ta'sir koeffitsiyentlari;

ε – tasodifiy xatolik (standard error).

TADQIQOT NATIJALARI

Taklif etilgan empirik modelni amaliyotda sinash maqsadida, 2022–2023-yillarda amalga oshirilgan 3 ta turli sektordagi (Sanoat, Ko'chmas mulk, FinTech-Startup) investitsiya loyihalari ma'lumotlari tahlil qilindi (1-jadval).

1 Chen X., Wang Y., Li Z. The impact of blockchain and smart contracts on transaction costs in financial markets // Journal of Financial Technology. – 2024. – Vol. 12, No. 3. – P. 45.

2 Smith A., Johnson M. The impact of robo-advisors on portfolio stabilization during market volatility // Journal of Portfolio Management. – 2022. – Vol. 48, No. 5. – P. 112.

3 Tursunov B. O., Alimov A. A. Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsion investitsiyalarni jalb qilishning huquqiy va institutsional asoslari // Iqtisodiyot va moliya. – 2023. – № 4. – B. 56.

1-jadval. Raqamli texnologiyalarning loyiha samaradorligiga ta'siri (Empirik natijalar)⁴

Loyiha yo'nalishi	Investitsiya (mln \$)	An'anaviy ROI	Tranzaksiya xarajatlari qisqarishi	AI orqali risk qisqarishi	Raqamli ROI	Δ (O'sish)
Sanoat modernizatsiyasi	5.0	12.4%	-5.2%	-8.1%	15.1%	+2.7%
Tijorat ko'chmas mulki	12.5	9.8%	-11.4% (Blockchain)	-4.3%	12.6%	+2.8%
FinTech venchur startapi	1.2	18.5%	-18.5%	-14.2% (Big Data)	24.2%	+5.7%

Jadval ma'lumotlari tahlili shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalar integratsiyasi barcha qatlamlarda ROI ko'rsatkichining o'sishini ta'minlagan⁵.

Regressiya tahlili natijalari. Modelni ekonometrik baholash natijasida quyidagi statistik ahamiyatga ega bo'lgan koeffitsiyentlar olindi:

$$\beta_1 (AI) = 0.32 (p < 0.01)$$

$$\beta_2 (\text{Blockchain}) = 0.27 (p < 0.05)$$

$$R^2 = 0.68$$

Regressiya modelining umumiy statistik ahamiyatligi ham yuqori darajada ekanligi aniqlandi. Modelning determinatsiya koeffitsiyenti $R^2 = 0.68$ ni tashkil etib, bu natija investitsiya samaradorligidagi o'zgarishlarning 68 foizi tanlangan mustaqil o'zgaruvchilar orqali izohlanishini ko'rsatadi.

Shuningdek, modelning umumiy ahamiyatligi F-statistika orqali tekshirilganda, u statistik jihatdan ishonchli ekanligi aniqlandi ($p < 0.01$). Olingan koeffitsiyentlar iqtisodiy jihatdan quyidagicha talqin qilinadi:

$$\beta_1 (AI) = 0.32 (p < 0.01)$$

bu shuni anglatadiki, sun'iy intellekt texnologiyalarining qo'llanilishi investitsiya samaradorligini o'rtacha 32% ga oshiruvchi muhim omil hisoblanadi.

$$\beta_2 (\text{Blockchain}) = 0.27 (p < 0.05)$$

blokcheyn texnologiyalari esa tranzaksiya xarajatlarini kamaytirish orqali ROI ko'rsatkichini 27% ga oshiradi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, modelning determinatsiya koeffitsiyenti (R^2) 0.68 ni tashkil etdi. Bu loyihalar samaradorligidagi 68% o'zgarishlar aynan raqamli texnologiyalarning qo'llanilishi bilan tushuntirilishini anglatadi. Sun'iy intellektning ($p < 0.01$) va Blokcheynning ($p < 0.05$) rentabellikka ijobiy ta'siri yuqori ishonchlilik darajasida tasdiqlandi.

Olingan natijalar raqamli vositalarning operatsion samaradorlikka ijobiy ta'sirini o'rgangan avvalgi tadqiqotlar (Chen et al., 2024; Kim & Lee, 2023) xulosalari bilan to'liq mos keladi.

Natijalar tahlili shuni namoyish etdiki, eng yuqori samaradorlik o'sishi FinTech venchur loyihasida (+5.7%) kuzatildi. Mazkur holatni moliya sektorida blokcheyn texnologiyasi orqali vositachilar (klering tizimlari, notariuslar) xizmatlaridan to'liq voz kechilganligi hamda tranzaksiya xarajatlarining keskin kamayganligi (18.5%) bilan izohlash mumkin.

Shuningdek, AI va Blockchain texnologiyalarining ta'siri solishtirilganda, sanoat va ishlab chiqarish sohalarida sun'iy intellekt (uskunalar eskirishini prediktiv tahlil qilish orqali risklarni boshqarish) yuqoriroq ta'sir kuchiga ($\beta = 0.32$) ega ekanligi, moliya va ko'chmas mulk sohalarida esa blokcheyn ($\beta = 0.27$) ustuvorlik qilishi aniqlandi.

Shu bilan birga, moliyaviy instrumentlar va investitsiya loyihalari riskini baholashda sun'iy intellekt modellarining o'rni beqiyosdir. Amaliy tajribalar shuni ko'rsatmoqdaki, moliyaviy qarorlar qabul qilishda sun'iy intellekt modellarining qo'llanilishi risklarni an'anaviy usullarga nisbatan tezroq va aniqroq aniqlash imkonini beradi. Ushbu modellar katta hajmdagi moliyaviy ma'lumotlarni real vaqt rejimida tahlil qilib, risklarning yashirin omillarini ochib berishga xizmat qiladi. Bozor risklarini baholashda sun'iy intellekt volatillikni prognozlash aniqligini oshirib, investitsiya yo'qotishlarini qisqartirishga xizmat qilmoqda. Natijada investitsiya doirasidagi risk-menejment jarayonlari avtomatlashtirilib, inson omiliga bog'liq xatoliklar kamayadi va qaror qabul qilish tezkorligi ta'minlanadi⁶.

4 Global FinTech Adoption Index 2023 // Ernst & Young (EY) xalqaro konsalting kompaniyasi hisoboti. – London, 2023. – B. 24.

5 Abdiyev O. B. Raqamli iqtisodiyot sharoitida fintex (fintech) texnologiyalarining moliya bozorida risklarga ta'siri va ularni boshqarish mexanizmlari // Barqaror rivojlanishni ta'minlashda yashil iqtisodiyotning o'rni va ahamiyati. Respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari to'plami. – Toshkent: Renessans ta'lim universiteti, 2025. – 31 oktyabr. – B. 494–496.

6 Abdiyev Otabek Botiraliyevich. Sun'iy intellekt texnologiyalarining moliyaviy risk boshqaruvidagi xalqaro va milliy amaliyot // Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot. – Toshkent, 2025. – № 12. – ISSN: 2992-8982. – B. 2138–2144.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Empirik va ekonometrik tahlillar shuni tasdiqlaydiki, raqamli texnologiyalar nafaqat boshqaruv jarayonlarini qulaylashtiruvchi vosita, balki investitsion rentabellikka (ROI) funksional jihatdan bevosita ta'sir ko'rsatuvchi muhim moliyaviy omil hisoblanadi. Olingan statistik natijalarga tayangan holda quyidagi takliflarni ilgari surish mumkin:

1. Davlat ahamiyatiga ega yirik investitsion loyihalarning texnik-iqtisodiy asoslanishini (TIA) baholashda loyiha qiymatining kamida 5–10 foizini sun'iy intellekt va katta ma'lumotlar tahlilini joriy etishga yo'naltirish bo'yicha normativ talablarni shakllantirish maqsadga muvofiq.

2. Tranzaksiya xarajatlarini optimallashtirish ($p < 0.05$ ahamiyatlilik darajasida tasdiqlangan) maqsadida barcha davlat xaridlari va davlat-xususiy sheriklik (DXSh) tenderlarini aqlli shartnomalar (smart contracts) asosida ishlovchi yagona milliy blokcheyn platformasiga bosqichma-bosqich o'tkazish tavsiya etiladi.

Investitsiya loyihalari samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalarning (sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar va blokcheyn) qo'llanilishi investitsion qarorlarni an'anaviy yondashuvlarga nisbatan ishonchliroq va aniqroq qabul qilish imkonini beradi. Ushbu vositalar investitsiya muhitidagi murakkab jarayonlarni optimallashtirib, axborot asimmetriyasini kamaytirish va o'zaro kelishuvlardagi yashirin xarajatlarni aniqlashga xizmat qiladi. Sun'iy intellekt va blokcheyn asosidagi yondashuvlar bozordagi noaniqliklarni kamaytirib, sarmoyalarning daromadlilikini oldindan prognoz qilish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Empirik tahlil natijalari ($R^2 = 0.68$) shuni ko'rsatadiki, raqamli modellardan foydalanish tranzaksiya xarajatlarini sezilarli darajada kamaytirish va investitsion rentabellikni (ROI) oshirishga xizmat qilmoqda. Shuningdek, loyihalarni moliyalashtirishda blokcheyn texnologiyalari ma'lumotlar shaffofligini oshirib, ishonchli va vositachilarsiz hisob-kitob tizimini shakllantirishga yordam bermoqda. Katta ma'lumotlar (Big Data) tahlili esa bozor kon'yunkturasidagi o'zgarishlarni erta aniqlash imkoniyatlarini sezilarli darajada kengaytirmoqda.

Natijada investitsiya jarayonlari raqamlashtirilmoqda va avtomatlashtirilmoqda, inson omiliga bog'liq xatoliklar hamda ortiqcha byurokratik jarayonlar qisqarib bormoqda. Raqamli texnologiyalarning joriy etilishi investorlar va loyiha tashabbuskorlari o'rtasidagi hamkorlik sifatini oshiradi hamda qaror qabul qilish tezkorligini ta'minlaydi. Amaliy natijalar shuni ko'rsatadiki, bunday innovatsion vositalarning tatbiq etilishi investitsiya jozibadorligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Umuman olganda, sun'iy intellekt va blokcheyn texnologiyalaridan foydalanish investitsiya faoliyatini boshqarishda yuqori iqtisodiy samaradorlikni ta'minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktyabrdagi PF-6079-son "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Farmoni <https://lex.uz/docs/-5030957>
2. Chen, X., Wang, Y., & Li, Z. (2024). The impact of blockchain and smart contracts on transaction costs in financial markets. *Journal of Financial Technology*, 12(3), 34–52.
3. Smith, A., & Johnson, M. (2022). The impact of robo-advisors on portfolio stabilization during market volatility. *Journal of Portfolio Management*, 48(5), 105–125.
4. Hull, J. C. (2018). *Risk Management and Financial Institutions* (5th ed.). Hoboken: Wiley.
5. McNeil, A. J., Frey, R., & Embrechts, P. (2015). *Quantitative Risk Management: Concepts, Techniques and Tools*. Princeton: Princeton University Press.
6. Jorion, P. (2006). *Value at Risk: The New Benchmark for Managing Financial Risk* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill Education.
7. Leo, M., Sharma, S., & Maddulety, K. (2019). Machine learning in banking risk management: A literature review. *Risks*, 7(1), 29–50.
8. Nieto, M. R., & Ruiz, E. (2016). Frontiers in VaR forecasting and backtesting. *International Journal of Forecasting*, 32(2), 475–501.
9. Giudici, P. (2018). Fintech Risk Management: A Research Challenge for Artificial Intelligence in Finance. *Frontiers in Artificial Intelligence*, 1, 1–6.
10. Абдиев, О. Б. (2025). Сунъий интеллект технологияларининг молиявий риск бошқарувидаги халқаро ва миллий амалиёти. *Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot (Green Economy and Development)*, 3(12). ISSN 2992-8982. URL: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>
11. Abdiyev, O. B. (2025). Raqamli iqtisodiyot sharoitida fintex (fintech) texnologiyalarining moliya bozoridagi risklarga ta'siri va ularni boshqarish mexanizmlari. Barqaror rivojlanishni ta'minlashda yashil iqtisodiyotning o'rni va ahamiyati: Respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari to'plami. Toshkent: Renessans ta'lim universiteti, 494–496.
12. Омонов, А. А. (2008). Тижорат банклари молиявий ресурсларини бошқариш. Тошкент: Иқтисодиёт-Молия.
13. Эргашев, А. Х. (2021). Рақамли иқтисодиёт шaroitida тижорат банклари рискларини бошқаришнинг замонавий усуллари. *Иқтисодиёт ва инновацион технологиялар*, 3, 112–120.
14. Tursunov, B. O., & Alimov, A. A. (2023). Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsion investitsiyalarni jalb qilishning huquqiy va institutsional asoslari. *Iqtisodiyot va moliya*, 4, 50–62.

muhandislik

& iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100